



prof. dr hab. **Józef Binnebesel**

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu
Wydział Filozofii i Nauk Społecznych
Instytut Nauk Pedagogicznych

Recenzja dysertacji doktorskiej mgr Magdaleny Pluty

Poddana mojej recenzji dysertacja doktorska mgr Magdaleny Pluty napisana pod opieką naukową prof. dr hab. Romana Leppera na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, to 376 stronicowa monografia zatytułowana ***Sensy i znaczenia nadawane przez adolescentów ich doświadczeniom związanym z chorobą nowotworową*** wraz z dołączonym 813 stronicowym tomem aneksów.

Niniejsza recenzja składać się będzie z trzech części: części opisującej recenzowaną monografię, części analizującej jej treść pod kątem przepisów zawartych w Rozdziale 2 art 187 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2023.742t.j)¹ i części, w której zawarty będzie wniosek do Wysokiej Rady o dopuszczenie bądź niedopuszczenie Doktorantki do dalszych procedur związanych z uzyskaniem stopnia doktora.

1. Opis i charakterystyka treści

Praca ujęta w strukturę sześciu rozdziałów, z czego cztery pierwsze mają charakter teoretyczny. Rozdział piąty to prezentacja założeń metodologicznych projektu badawczego natomiast rozdział szósty – ostatni to typowa część analityczna prezentująca wyniki badań. Układ ma charakter klasyczny ujmujący istotę i sens zagadnienia realizowanego w temacie dysertacji.

¹ - Rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.
- Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne.

Rozdział pierwszy w swej istocie prezentuje koncepcje rozumienia choroby a zwłaszcza choroby nowotworowej. Doktorantka rozdział ten ujęła w strukturze czterech podrozdziałów, w których prezentuje poszczególne koncepcje choroby. **Rozdział drugi** charakteryzuje okres adolescencji prezentując jego specyfikę w kontekście rozwoju biologicznego, emocjonalnego i poznawczego, społecznego oraz moralnego. Rozdział ten kończą rozważania nad specyfiką funkcjonowania adolescenta z chorobą nowotworową. **Rozdział trzeci** prezentuje interpretacyjną analizę fenomenologiczną podejścia badawczego. Rozdział ten stanowi swoisty pomost pomiędzy częścią teoretyczną a metodologią badań. **Czwartym** w kolejności rozdziałem jest przegląd wyników badań dotyczących doświadczeń adolescentów z chorobą nowotworową. Rozdział piąty w swej istocie w 12 podrozdziałach charakteryzuje założenie metodologiczne projektu badawczego łącznie z jego uzasadnieniem, przedmiotem i celem badań oraz metodami i kwestiami etycznymi. Analiza i interpretacja wyników badań to szósty najobszerniejszy rozdział dysertacji ustrukturalizowany w 9 podrozdziałów. Ostatnimi wyszczególnionymi częściami pracy są zakończenie, bibliografia, spis tabel oraz streszczenie. W osobnym obszernym przeszło ośmiuset stronicowym wydruku ujęte zostały aneksy pracy.

2. Analiza krytyczna

W pierwszym zdaniu tej części recenzji należy zwrócić uwagę na sam fakt podjęcia przez doktorantkę trudnego w wielu płaszczyznach tematu. Istota trudności to swoiste kontinuum od aspektów emocjonalnych związanych z problematyką choroby nowotworowej u adolescentów poprzez trudności metodologiczne związane z grupą badawczą i samym zbieraniem materiału analitycznego a skończywszy na kwestiach dostępu i ilości literatury naukowej. W tym miejscu należy się jak najwyższe uznanie i szacunek dla pani Magdaleny Pluty oraz jej promotora profesora Romana Leppera. Istotą recenzji jest jednak nie tyle krytyka, ale wskazanie pewnych niedociągnięć lub próba zwrócenia uwagi na inny punkt widzenia. Podstawowa kwestia, która zmusza do refleksji to stosunkowo słaba pedagogizacja samego projektu jak i prowadzonych analiz i prezentacji wyników badań. W części teoretycznej autorka odwołuje się przede wszystkim do koncepcji psychospołecznych analizujących i prezentujących chorobę nowotworową i jej skutki dla adolescentów. W rozdziale pierwszym

praktycznie brak odniesień do prezentowanych przez pedagogów kwestii związanych z chorobami przewlekłymi. W analizie literatury nie ma odniesień do takich postaci charakteryzujących choroby przewlekłe w kontekście pedagogicznym jak chociażby ikony pedagogiki leczniczej Grzegorzewska, Doroszevska, Maciarz. Oczywistym jest fakt, że autorka dokonała selekcji definicji i koncepcji i w swojej pracy dobrze broni dokonanego wyboru, praca jednak powinna mocniej akcentować pedagogiczny aspekt rozważań i formułowanych wniosków. Cała analiza prowadzona jest poprawnie, dobór literatury ujmując istotę rozważań, niestety nie charakteryzuje pedagogicznego ujęcia problemu. Kwestia ta uwypukla się szczególnie w rozdziale drugim, gdzie doktorantka charakteryzuje okres adolescencji nie odwołuje się w nim do procesu wychowania i nauczania. Analiza treści i założeń metodologicznych pracy poza kwestiami niedoakcentowania walorów pedagogicznych tematu ukazuje pewien problem logiczno-pojęciowy zarówno samego tematu jak struktury pracy czego konsekwencje wyraźnie widać w założeniach metodologicznych. Doktorantka w części teoretycznej swoich dociekań cały 58 stronicowy trzeci rozdział poświęca podejściu badawczemu rozwijając ten wątek dalej na kilku stronach w części metodologiczne, natomiast kwestie odnoszące się do specyfiki choroby nowotworowej, jej złożoności i wielowymiarowości nie znalazły swojego miejsca w strukturze pracy i są one sporadycznie przywoływane w różnych kontekstach. W tak przyjętej narracji uzasadnione wydaje się pytanie o istotę pracy i jej zgodność z tematem dysertacji, gdyż przyjęty przez Doktorantkę struktura sugerowałaby bardziej, że istotą pracy nie jest pacjent - obiekt badań a metoda zastosowana w badaniu. W takiej perspektywie należałoby zmodyfikować sam temat wskazując w nim na samą metodę badania. Niestety takie ujęcie sposobu narracji prowadzi do istotnego nieporozumienia pojęciowego związanego z homogenicznością grupy badawczej. Doktorantka na stronach 71, 136 i 138 pisze, iż założeniem doboru próby była jej homogeniczność. Pojęcie homogeniczności jest ogólnie znane, tak więc dziwić musi rozbieżność pomiędzy uznaniem w badaniu przyjętej grupy jako homogenicznej a jej obrazem klinicznym w kontekście nozologii. Rozbieżność kliniczna analizowanych sześciu przypadków poza wspólnym mianownikiem, że są to nowotwory złośliwe i że we wszystkich przypadkach zastosowano chemioterapię

niewiele miała wspólnego. Pacjent R1-A z rozpoznaniem chłonnaikiem Burkitta czyli z chłonnaikiem nieziarnistym o bardzo agresywnym przebiegu z 30-40% szansom na całkowite wyleczenie. Pacjent R4-M – rozpoznanie nowotwór złośliwy wątroby rzadki typ nowotworu od 0,5% do 2% a podtyp (Hepatoblastoma, HB) w 60% występuje u dzieci poniżej 3 roku życia. Mmięśniakomięśniak prążkowanokomórkowy (Rhabdomyosarcoma) czyli nowotwór złośliwy tkanki miękkiej który został rozpoznany u pacjenta R6-Z2 występuje przede wszystkim u pacjentów do 5 roku życia u dzieci starszych jest bardzo rzadki z stosunkowo dobrym współczynnikiem wyleczenia jednak w przypadku, obecność utkania anaplastycznego rokowane jest zasadniczo gorsze. Dwoje pacjentów R3-K i R5-J to osoby po zakończeniu leczenia ostrej białaczki promielocytowej (APL) która jest również stosunkowo rzadkim podtypem ostrej białaczki szpikowej (AML) charakteryzująca się dużym ryzykiem powikłań krwotocznych jednak o stosunkowo dobrym rokowaniu (80% długoletniego przeżycia) i stosunkowo wysokim odsetkiem reemisyjności nie zaś zupełnego wyleczenia.


Jak widać przyjęcie założenia o homogeniczności grupy jest nie do końca trafne pod względem klinicznym a co ważniejsze rozróżnienie nozologiczne pozwala na ujęcie problemu szerszego związanego z procedurami medycznymi zastosowanymi w leczeniu ich skutkami dla obrazu pozamedycznego samej choroby. Różne procedury medyczne w różny sposób, często zasadniczy wpływają na obraz siebie u pacjenta oraz percepcje rzeczywistości i swojej przyszłości. Oczywiście jest fakt, że pani Magdalena Pluta nie pisze pracy medycznej jednak umieszczenie w części teoretycznej rozważań na temat specyfiki choroby nowotworowej w kontekście biologicznym, psychologicznym ukazałoby złożony kontekst badania i pozwoliło ominąć pułapkę metodologiczną w opisie grupy badawczej. Błąd ów nie wpływa jednak na całokształt przeprowadzonych badań stanowi jednak przyczynek do uwag nad ich interpretacją pod względem złożoności obrazu i różnicowania go w kontekście doświadczanych procedur medycznych jak i samego rokowania oraz faktu czy mówimy o możliwości wyleczenia czy remisji choroby.

Nierozwinięcie w części teoretycznej analiz o samej istocie choroby nowotworowej i jej złożoności medyczno-psychologiczno-społeczno-pedagogicznej skutkuje również w formułowaniu przez doktorantkę wniosków. Na stronach 343-344 mgr Magdalena Pluta formułuje kilka wniosków jednak tak naprawdę mają one stosunkowo ogólny charakter i nie mówią np. o kwestiach wsparcia dla nauczycieli i wychowawców jak również rodziców i rodzin pacjentów odnośnie do procesu wychowania i edukacji nastolatka dotkniętego chorobą nowotworową.

3. Podsumowanie i wnioski

Rekapitulując rozważania nad dysertacją doktorską mgr Magdaleny Pluty pomimo powyższych uwag, które wskazują nie tyle na błędy w pracy co bardziej na niedociągnięcia i naturalny na tym poziomie rozwoju naukowego brak doświadczenia badawczego **ogólna konkluzja jest pozytywna.**

Tak więc odnosząc się do ustawy, w której należy wskazać, że recenzowana praca prezentuje na dobrym poziomie wiedzę ogólną kandydatki w dyscyplinie oraz umiejętność prowadzenia pracy naukowej a przedmiot niniejszej dysertacji jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego, i stanowi oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze społecznej. Biorąc pod uwagę powyższą konkluzję **w pełni rekomenduję Wysokiej Radzie podjęcie dalszych kroków procedowania dysertacji doktorskiej mgr Magdaleny Pluty i przystąpienie Jej do publicznej obrony**



prof. dr hab. Józef Binnebesel

Toruń 2024-10-04